

Sivilombudsmannen Stortingets ombudsmann
for forvaltningen
Postboks 3 Sentrum
0101 OSLO

Dato: 23.08.2021

Saksbehandler:
Sissel Andreassen, tlf: 971 78 807

Vår ref.:
21/32959/ 20/4905

Deres ref.:

Sivilombudets besøksrapport- tilbakemelding fra kommunen

Sivilombudets forebyggingsenhet besøkte Åsgårdstrand sykehjem 1.–11. desember 2020 og besøksrapport ble oversendt kommunen 20.05.21. Ombudet ber om å bli orientert om oppfølgingen av rapportens anbefalinger innen 23. august 2021.

Sivilombudet har som oppgave å gjennomføre besøk til steder der noen er, eller kan være, fratatt friheten for å forebygge tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling. Fra 2020 er sykehjem inkludert i Sivilombudets portefølje.

Kommunens orientering om hvordan Sivilombudet anbefalinger følges opp i kommunen er:

Medvirkning fra pårørende

- Sykehjemmet bør styrke involveringen av pasientenes nærmeste pårørende ved utforming av tiltak for å skape tillit som kan forebygge tvungen helsehjelp.

Svar: Enhet for sykehjem har rutine for involvering av pårørende, også ved vurdering av opprettelse av vedtak om tvungen helsehjelp. Pårørende bidrar da med: pasientens ønsker med hensyn til helsehjelp, mulige årsaker til motstand mot helsehjelp, tolkninger av pasientens reaksjoner, hva som kan motivere pasienten til å motta helsehjelp og tillitskapende tiltak som kan bidra til at pasienten ikke motsetter seg nødvendig helsehjelp. Sivilombudets anbefalingen vil følges opp i forbindelse med forbedring av dokumentasjon.

Det ble gjennomført brukerundersøkelse for pårørende i 2019 og denne skal gjentas innen 2022.

Aktiviteter

- Sykehjemmet bør legge til rette for at alle beboere som ønsker det, har en reell mulighet til å oppholde seg i frisk luft daglig.
- Sykehjemmet bør styrke aktivitetstilbudet og sikre individuelt tilpassede aktiviteter, inkludert fysisk aktivitet.

Svar: Kommunens plikter å tilrettelegge for at den enkelte får tilpassede aktiviteter ute og inne, og deltakelsen er frivillig. Helsetilstanden til de fleste av dagens sykehjemsbeboere setter grenser for hva den enkelte ønsker og makter å gjennomføre. Sykehjemmene vil ha enda mer fokus på å dokumentere det som gjøres av daglige aktiviteter og sørge for at alle pasienter spørres om ønske/behov for å komme ut i frisk luft. For å bedre beboernes mulighet for aktivitet innfører sykehjemmene en aktivitetsansvarlig per avdeling på dagtid.

Alle daglige aktiviteter på sykehjemmene, samt pasientenes interesser, dokumenteres i egen aktivitetsplan i elektronisk pasientjournal. Kommunen erkjenner at dokumentasjonen av kartlegging og vurdering av effekt kan forbedres.

Bruk av legemidler

- Sykehjemmet bør iverksette tiltak for å sikre at det gjennomføres systematiske legemiddelgjennomganger og at vurderinger, funn og tiltak blir dokumentert i pasientens journal. Avvik fra nasjonale retningslinjer om legemiddelbruk må begrunnes i journalen.

Svar: Enhet sykehjem har etablert praksis hvor sykepleier og lege gjennomfører årlig Legemiddelgjennomgang i første kvartal for alle pasienter. Pårørende inviteres til samtale i den forbindelse.

Kommunenes rutine for legemiddelgjennomgang er utarbeidet av Hjemmesykepleien og vil gjøres gjeldene for alle enheter i kommunalområdet.

Legemiddelgjennomgang på sykehjem er en nasjonal kvalitetsindikator. I 2021 publiserte Helsedirektoratet for denne indikatoren kun data for de største kommunene (innbyggertall > 100 000). Grunnen til at ikke flere kommuner vises er av personvern hensyn til sykehjemslege. Kommunen regner med at Helsedirektoratet følger opp slik at kommunene får styringsinformasjon om denne nasjonale kvalitetsindikatoren.

Oppfølging av ernæringstilstand

- Sykehjemmet bør sikre en systematisk oppfølging av pasientenes ernæringstilstand og at dette arbeidet dokumenteres i pasientjournalen.

Svar: Ledelsen i Enhet Sykehjem følger opp bruk av kommunens rutine, basert på gjeldende retningslinjer fra Helsedirektoratet. Tiltak, vurderinger og avvik skal dokumenteres i pasientjournal og kommunens avvikssystem. Helsedirektoratet har nylig sendt «Underernæringsretningslinjen» på høring, noe som vil medføre økt oppmerksomhet på temaet og gjennomgang av eksisterende rutiner.

Dokumentasjon i pasientjournal

- Sykehjemmet bør forbedre rutiner for å sikre at pasientenes journal regelmessig dokumenterer ivaretagelsen av pasientens grunnleggende behov.

Svar: Dokumentasjon av helsepersonellens tiltak og vurderinger er et kontinuerlig forbedringsområde som følges opp av ledelsen.

Sykehjemmene har bedret struktur for opplæring av nyansatt hvor kurs i dokumentasjon i helsehjelp skal gjennomføres. Dette kurset skal også gjennomføres av alle ansatte innen 2022.

I forbindelse med fullstendig gjennomgang av rutiner, i forbindelse med overgang til Compilo kvalitetssystem, vil forbedring av rutine for journalføring i pasientens journal bli vurdert.

Beskyttelse og trygghet

- Sykehjemmet bør sikre at prosedyrer for forebygging og håndtering av vold, trusler og overgrep mot beboere og ansatte, er tilstrekkelig detaljerte og kjent for alle ansatte.
- Sykehjemmet bør iverksette tiltak for å øke ansattes bevissthet og kunnskap om vold og overgrep slik at ansatte settes i stand til å oppdage slike forhold.
- Sykehjemmet bør sikre veiledning og systematisk oppfølging av ansatte etter vanskelige hendelser.

Svar: Det ble implementert en ny rutine for vold mot ansatte og pasienter i 2021. Enhet Sykehjem har et tverrfaglig samarbeid med andre enheter i kommunalområdet, samt spesialhelsetjenesten. Alle ansatte har vært, eller skal, gjennom obligatorisk basiskurs i vergetrening. Det gjennomføres i 2021 vedlikehold av vergetrening hos ansatte som har tatt kurs. Enhet Sykehjem har ressurspersoner

som bidrar med å vedlikeholde kunnskapen. Etter vanskelige hendelser får de ansatte tilbud om debrief og eventuell bistand fra bedriftshelsetjenesten.

Kunnskap om tvungen helsehjelp

- Kommunen og sykehjemmet bør iverksette tiltak for å sikre at alle ansatte har nødvendig kunnskap om tvungen helsehjelp, inkludert hvordan vedtak skal utformes for å dokumentere at lovens vilkår er oppfylt.

Svar: Ansatte har tilgang på kurs som omhandler tvungen helsehjelp, og det er regelmessig tilbud om intern undervisning. Det gjennomføres refleksjon i forkant av opprettelse av 4A- vedtak hvor lovverk og grunnlag for avgjørelsen gjennomgås. I forbindelse med gjennomgang av kompetansekrav til ulike stillinger/funksjoner vil kommunen konkretisere krav til obligatorisk kompetanse om tvungen helsehjelp.

Vedtak om tvungen helsehjelp

- Kommunen og sykehjemmet bør sikre at pasientens samtykkekompetanse alltid vurderes konkret i forhold til den aktuelle helsehjelpen, og at vurderingen dokumenteres.
- Kommunen og sykehjemmet bør sikre at vedtak om tvungen helsehjelp blir begrunnet på en måte som gjør det mulig å vurdere om lovens krav er oppfylt.

Svar: Ved innkommst av ny pasient i Enhet sykehjem blir samtykkekompetanse vurdert, og dette gjentas ved årskontroll og endring i pasientens tilstand. Sykehjemslegens oppgaver i denne sammenheng vil tydeliggjøres ved revisjon av rutinen. Vedtak som skal opprettes blir alltid vurdert i refleksjonsgruppe for vurdering av at lovens krav er oppfylt.

Tvungen helsehjelp uten vedtak

- Sykehjemmet bør iverksette tiltak for å sikre at helsehjelp ikke gis med tvang uten at vilkårene i kapittel 4A er oppfylt og det er truffet vedtak om dette.
- Sykehjemmet bør endre sine rutiner for å sikre at døralarmer kun benyttes basert på pasientens informerte samtykke, eller etter en individuell vurdering av om lovens vilkår er oppfylt i tilfeller der pasienten mangler samtykkekompetanse.
- Sykehjemmet bør sikre at beboere ikke hindres fra å forlate sykehjemmet på grunn av manglende bemanning, men kun etter en individuell vurdering av om vilkårene i kapittel 4A er oppfylt.

Svar: Enhet sykehjem vil gjennomføre internundervisning og møtevirksomhet med fokus på velferdsteknologi og lovverk relatert til dette. Det er opprettet en rutine for bruk av velferdsteknologi og gjennomføres etisk refleksjon om tvang og makt/gråsoner. Enheten vil anskaffe flere GPS enheter slik at flere pasienter skal få bedre mulighet til aktivitet på egenhånd. Det gjennomføres møter i vurderingsteam en gang i måneden, og ved behov, for å sikre at rett pasient er på rett sted. Der det oppstår avvik på ansatte, følges de opp av leder.

Nødrett og nødverge

- Sykehjemmet bør sikre at inngripende nødtiltak for å beskytte pasienten eller andre blir grundig dokumentert (i pasientjournalen og i avvikssystemet).

Svar: Enhet sykehjem har i slike situasjoner tett samarbeid med kommuneoverlege og Statsforvalter for å sikre at lovverk følges. Kommunen har merket seg Sivilombudets oppfølging av sak i Innlandet, og vil ta denne informasjonen med seg i det videre forbedringsarbeidet. Som tidligere nevnt, er dokumentasjon et prioritert område for forbedring.

Avslutningsvis opplyses det at kommunen deler sine erfaringer om rapporten til andre institusjoner for læring. Sivilombudets rapport deles på ledermøter, fagmøter, sykepleie/helsefagmøter og brukes ved refleksjoner. Alle ansatte ved sykehjemmet har fått tilsendt rapporten for felles læring.

Med hilsen

Sissel Andreassen
spesialrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur